

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum ad vitam contemplatiuam pertineant virtutes morales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ARTICVLVS III.

Super Questionis 180. Articulum tertium.

Utrum ad uitam contemplatiuam pertineant diuersi actus.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod ad uitam contemplatiuam pertineant diuersi actus. Ricardus enim * de sancto Victore distinguit inter contemplationem, meditationem, & cogitationem: sed omnia ista videntur ad uitam contemplatiuam pertinere. ergo uidetur, quod uitae contemplatiuae sint diuersi actus.

¶ 2 Præ. Apost. 2. ad Corint. 3. dicit. Nos verò reuelata facie gloriæ Domini speculantes, transformamur in eandem claritatem: sed hoc pertinet ad uitam contemplatiuam. ergo præter tria prædicta, etiam speculatio ad uitam contemplatiuam pertinet.

¶ 3 Præ. Bernardus dicit in lib. de consideratione, * quod prima & maxima contemplatio est admiratio maiestatis: sed admiratio secundum Damasc. ponitur species timoris. ergo videtur, quod plures actus ad uitam contemplatiuam requirantur.

¶ 4 Præ. Ad uitam contemplatiuam pertinere dicitur oratio, electio, & meditatio, pertinet etiam ad uitam contemplatiuam auditus: nam de Maria, per quam uita contemplatiua significatur, dicitur Lucæ 10. quod sedens secus pedes Domini audiebat uerba illius. ergo uidetur, quod plures actus ad uitam contemplatiuam requirantur.

SED CONTRA est, quod uita hic dicitur operatio, cui homo principaliter intendit. ergo si plures sunt operationes uitae contemplatiuae, non erit una uita contemplatiua, sed plures.

RESPON. Dicendum, quod de uita contemplatiua nunc loquimur sicut ad hominem pertinet. Hæc autem differentia est inter hominem, & Angelum, ut patet per Diony. 7. ca. de diu. nom. * quod Angelus simpliciter apprehensione ueritatem intuetur. Homo autem quodam processu ex multis pertingit ad intuitum simplicis ueritatis. Sic ergo contemplatiua uita unum quidem actum habet, in quo finaliter perficitur, scilicet contemplationem ueritatis, a quo habet unitatem. Habet autem multos actus, quibus peruenit ad hunc actum finalem, quorum quidam pertinent ad acceptionem principiorum, ex quibus procedit ad contemplationem ueritatis: alii autem pertinent ad deductionem principiorum in ueritatem eius, cuius cognitio inquiritur. Vltimus autem completiuus actus, est ipsa contemplatio ueritatis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod cogitatio sicut Ricardus de Sancto Victore, * uidetur pertinere ad multorum inspectionem, ex quibus aliquis colligere intendit unam simplicem ueritatem. Vnde sub cogitatione comprehendendi possunt & perceptiones sensuum ad cognoscendum aliquos effectus, & imaginationes, & discursus rationis circa diuersa signa, uel quæcunque perducentia in cognitionem ueritatis intentam. Quæuis secundum Aug. 14. de Trinit. † cogitatio dici possit omnis actualis operatio intellectus. Meditatio uero

Secunda Secunda S. Tho. III per-

IN articulo eiusdem q. collige distincte nouem ad uitam contemplatiuam pertinere, que recitantur in litera & distincte applicata ad tria membra progressus in contemplatione in corpore articali posita, scilicet acceptionem principiorum, deductionem ex principis acceptis, & contemplationem ipsam. Et sic diuide ac distribue, ut auditio, lectio, & oratio ad acceptionem spectent: meditatio uero, speculatio, consideratio, & cogitatio, ad deductionem: contemplatio demum cum subsequente admiratione ad ipsam confirmationem contemplationis.

3. di. 35. q. 1. arti. 1. & 4. dist. 9. q. 2. 2. q. 1. ad 2. in lib. de contemplatione, cap. 3.

Li. 5. de Considerat. in fin. illius.

Lib. 2. de Philosophia ca. 15.

Cap. 7. inter prin. & med. diuin.

Lib. 1. de contemplatione ca. 4. circa prin.

Lib. 14. c. 7. a med. tom. 3.

speciosa est in animo. unde significatur per Rachel de qua dicitur Genes. 29. quod erat pulchra facie: sed pulchritudo animi attenditur secundum uirtutes morales, & præcipue secundum temperantiam, ut Ambro. dicit in 1. * de offic. ergo uidetur quod uirtutes morales pertineant ad uitam contemplatiuam.

SED CONTRA est, quod uirtutes morales ordinantur ad exteriores actiones: sed Gregor. * dicit in 6. moral. quod ad contemplatiuam uitam pertinet ab exteriori actione quiescere. ergo uirtutes morales non pertinent ad uitam contemplatiuam.

RESPON. Dicendum, quod ad uitam contemplatiuam potest aliquid pertinere dupliciter: uno modo, essentialiter: alio modo, dispositiue. Essentialiter quidem uirtutes morales non pertinent ad uitam contemplatiuam: quia finis contemplatiue uitae est consideratio ueritatis. Ad uirtutes autem morales, scire quidem, quod pertinet ad considerationem ueritatis, parum potestatem habet, ut Philo. dicit * in 2. Ethico. Vnde & ipse in 10. † Ethicorum, uirtutes morales dicit pertinere ad felicitatem actiuam, non autem ad contemplatiuam. Dispositiue autem uirtutes morales pertinent ad uitam contemplatiuam: impeditur enim actus contemplationis, in quo essentialiter consistit uita contemplatiua, & per uoluntati passionum, per quam abstrahitur intentio animæ ab intelligibilibus ad sensibilia, & per tumultus exteriores. Uirtutes autem morales impediunt uehementiam passionum, & sedant exteriorum occupationum tumultus: & ideo uirtutes morales dispositiue ad uitam contemplatiuam pertinent.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut supra dictum * est, uita contemplatiua habet motuum ex parte affectus: & secundum hoc dilectio Dei & proximi requiritur ad uitam contemplatiuam. Causæ autem mouentes non inrunt essentialiter rei, sed disponunt, & perficiunt rem. Vnde non sequitur, quod uirtutes morales essentialiter pertineant ad uitam contemplatiuam.

AD SECVNDVM dicendum, quod sanctimonia, id est, munditia, causatur ex uirtutibus, quæ sunt circa passionem impediens puritatem rationis. Pax autem causatur ex iustitia, quæ est circa operationes, secundum illud Isa. 32. Opus iustitiæ pax, in quantum scilicet ille, qui ab iniuriis aliorum abstinet, subtrahit litigiorum & tumultuum occasiones: & sic uirtutes morales disponunt ad uitam contemplatiuam, in quantum causant pacem, & munditiam.

AD TERTIVM dicendum, quod pulchritudo, sicut supra dictum * est, consistit in quadam claritate, & debita proportione. Utrumque autem horum radicaliter in ratione inuenitur, ad quam pertinet & lumen manifestans, & proportionem debitam in aliis ordinare: ideo in uita contemplatiua, quæ consistit in actu rationis, per se & essentialiter inuenitur pulchritudo. Vnde Sapient. 8. de contemplatione sapientia dicitur, Amator factus sum formæ illius. In uirtutibus autem moralibus inuenitur pulchritudo participatiue, in quantum scilicet participant ordinem rationis, & præcipue in temperantia, quæ reprimat concupiscentias maximè lumen rationis obcurantes. Et inde est, quod uirtus castitatis maximè reddit hominem aptum ad contemplationem, in quantum delectationes ueneræ maximè deprimunt mentem ad sensibilia, ut Augustinus dicit * in libro soliloquiorum.